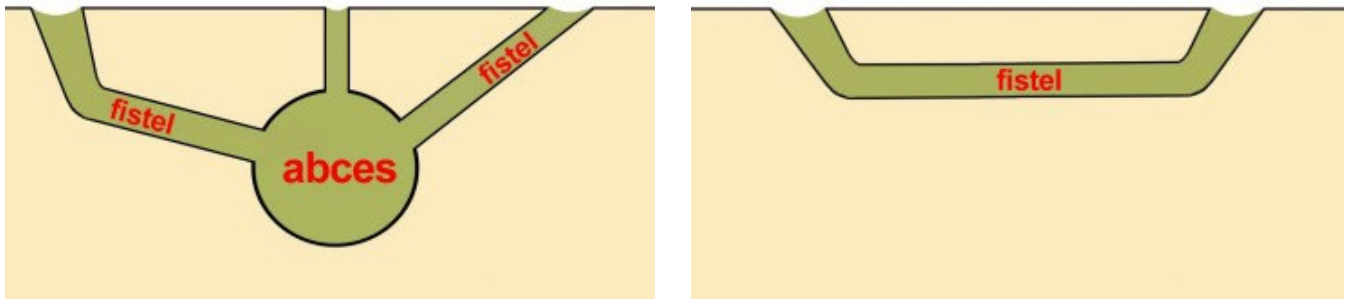

FISTELS ONDER DE HUID

WAT IS EEN FISTEL ?

Een fistel is een gang of een tunnel onder de huid. Het is een buisvormige structuur. Een fistel kan ontstaan na een ontsteking, bijvoorbeeld na een **steenpuist**. Een steenpuist ontstaat door een infectie van een haarzakje. Er ontstaat onder de huid een holte gevuld met pus. Dit wordt een **abces** genoemd. Zo'n abcesholte breekt meestal door naar de huid, en dan ontstaat er een tunnelvormige verbinding naar buiten. Huidcellen kunnen de tunnel ingroeien zodat er een buis ontstaat die aan de binnenkant helemaal bekleed is met huidcellen. Als dat gebeurt blijft de verbinding meestal bestaan, en zo'n blijvende verbinding wordt een **fistel** genoemd.

Er zijn verschillende soorten fistels. Een fistel kan een stukje onder de huid doorlopen (**cutane fistel**) en een paar centimeter verder weer aan de oppervlakte komen. Dit ziet men vaak bij de ziekte hidradenitis suppurativa. Een fistel kan ook tussen de anus en de huid lopen, dit heet een **perianale fistel**. In de bilspleet kan een fistel ontstaan van de huid naar een haarnestcyste, dit heet een **sinus pilonidalis**. Bij darmziekten zoals de ziekte van Crohn kunnen er fistels lopen van darm naar darm of van darm naar huid (**enterocutane fistel**). Ook vanuit een ontstoken kies of een kaakabces kan een fistel naar de huid lopen (**dentogene fistel**).

FISTELS BIJ HIDRADENITIS SUPPURATIVA (HS, ACNE ECTOPICA)

Bij **hidradenitis suppurativa** zijn er ernstige ontstekingen uitgaande van de haarzakjes. Meestal zitten de ontstekingen onder de oksels, in de liezen, rond de anus, op de billen, of op de genitaliën. Kenmerkend voor deze ziekte is dat er ook fistels ontstaan. Patiënten met hidradenitis suppurativa zijn meestal rokers. Door het roken raken de haarzakjes verstopt.

Bij hidradenitis suppurativa raakt de afvoergang van een haarzakje verstopt. De binnenkant van het haarzakje is bekleed met huidcellen. Deze huidcellen blijven delen en sterven uiteindelijk af in de vorm van een huidschilfertje. Al deze huidschilfers hopen zich op in het haarzakje, dat op een gegeven moment knapt. Dan komt de inhoud ervan (een mengsel van huidschilfers, talg, en bacteriën) onder de huid terecht. Dit veroorzaakt een ontsteking, er ontstaat een holte gevuld met schilfers, pus en bacteriën (een abces). Deze rommel zoekt een uitweg, breekt door naar de huid. Op dat moment is er een tunnelvormige verbinding (fistel) tussen de ontstoken holte in de diepte, en de huid aan de buitenkant.

Indien zo'n fistel eenmaal gevormd is, gaat het niet meer vanzelf weg. Het is een stevige tunnel, bedekt met huidcellen, en in de diepte ook nog in verbinding met cellen die talg aanmaken. Binnenin de buis ontstaat al snel een ophoping van huidschilfers en talg, steeds meer, bacteriën komen erbij en eens in de zoveel tijd komt alle rommel via de fistel naar buiten.

Een fistel is te herkennen aan een gaatje in de huid waar steeds talg of pus uitkomt. Men kan een sonde (metalen pen) er in stoppen om te kijken waar de tunnel heen gaat. Dan blijken die fistels soms centimeters lang te zijn, de pen komt centimeters verderop weer door de huid naar buiten, of de fistel loopt de diepte in.

Bij hidradenitis suppurativa kunnen er veel van dit soort fistels aanwezig zijn. Soms zit er een heel gangenstelsel onder de huid, vergelijkbaar met metro stations en metrobuizen. Of mollengangen en molshopen.

PERIANALE FISTELS

Een **perianale fistel** is een fistel rond de anus. Volgens de definitie die algemeen chirurgenaanhouden is een perianale fistel een fistel die in verbinding staat met de anus. Dat betekent dat er een sonde in de fistel kan worden geschoven en dat die dan uitkomt in de anus. Zie verder onder perianale fistel.

Maar in het gebied rond de anus kunnen ook fistels zitten die geen verbinding hebben met de anus maar vanuit het gebied rond de anus alle kanten op gaan. Patiënten met hidradenitis suppurativa kunnen dit soort fistels hebben. Dit komt vooral voor bij mannen, maar ook bij vrouwen. De fistels kunnen na verloop van jaren vele centimeters ingroeien in de omgevende huid. Bij mannen kunnen de fistels vanuit het perianale gebied uitwaaiëren naar beide billen. Ze kunnen ook richting de voorkant gaan en het scrotum ingroeien of via de liesplooien naar de onderbuik. Dit soort fistels kunnen 10-20 centimeter ver doorlopen. Ook bij vrouwen komt het voor dat fistels vanuit het gebied rond de anus naar de voorkant lopen en daar de grote schaamlippen in groeien.

Fistels kunnen ook in de liesplooien ontstaan, of in de grote schaamlippen, zonder verbinding te hebben met het perianale gebied. Men kan last hebben van fistels in de liezen, in het gebied rond de anus, in het scrotum of rond de vagina, en op de billen. Is het maar 1 plek dan heet het gewoon een fistel. Zijn het er meerdere en heeft men ook ontstekingen onder de oksel of elders dan wordt vaak de diagnose hidradenitis suppurativa gesteld.

WAT IS DE BEHANDELING VAN EEN FISTEL ?

De enige manier om een fistel te behandelen is chirurgisch. Onder lokale of algehele verdoving kan men de fistel opsporen door er een sonde in te steken en vervolgens helemaal er uit snijden. Een variant methode is om alleen de bovenkant open te snijden, het dak er als het ware af te halen. Dit wordt deroofing genoemd.

Het is heel belangrijk om fistels allemaal te verwijderen, en wel in een zo vroeg mogelijk stadium, voordat het te laat is. Fistels reageren niet op andere behandelingen zoals antibiotica. Antibiotica kunnen wel het totaalbeeld wat rustiger maken (minder pus-uitvloed, minder ontsteking), maar alleen opereren is effectief.

Als het lukt om de fistel(s) er in zijn geheel uit te halen, dan kan daarna de wond worden gehecht. De wond kan ook opengelaten worden, dan geneest het ook vanzelf, vanaf de randen.

